

Juan Luis Arrarte “Pola”, zestolari eta artekari ohia:

“Esku pilotako apustu munduan dabilen %95 zintzoa da”

1941ean jaio zen Juan Luis Arrarte eta lau anaiaren artean hirugarrena da bera. “Ni nahikua pezeta irabazitxakua naz, ia zuek dolarrak irabazten dozuezen”, esaten zien aita palistak Juan Luisi eta bere anaiei, eta aitaren urratsak jarraitu nahi izateak-edo eraman zituen anai guztiak frontoietara. Juan Luis 6 edo 7 urterekin hasi zen zestan jokatzeko eta 17 urterekin debutatu zuen profesional moduan Palma de Mallorcako Balear frontoian. Mexiko eta Estatu Batuetan aritu eta gero, artekari ibilbideari ekin zion eta horretan ibili da azken 41 urtean. 2016an agur esan die frontoiko lan guztiei.

- **Nola gogoratzen dituzu zure lehen urteak frontoietan?**

Goizeko zazpitan jaikitzen nintzen frontoira joateko eta ikusle bakarra izaten genuen: Santos Suinaga "Machin", alkate eta pilotari izandakoa. Eskaileretan jartzen zen eta "Okariz! Pola!" deitu egiten zigun aholkuak emateko. Baina guk 9 edo 10 urte inguru bakarrik genituen... Eibarko Orbea frontoian ere jokatzeko genuen. Gero, benetan, 13 urterekin hasi nintzen.

- **Denbora dezente igaro zen debutatu zenuenera arte, ezta?**

Kostatu zitzaidan lesio bat izan nuelako besoan, tenisleriaren ukondoa, eta urte eta erdi inguru behar izan nuen osatzeko. Aurrelaria nintzen eta sakea atzelariak egin behar zuen, nik ezin nuelako, errebesa, errebotea, ezer ez! Injekzioak hartu eta masajistekin ibili nintzen, eta ezin sendatu. Uda batean Txurruka "Txatua" etorri zitzaidan: "Juan Luis, zer egiten dok hik hamen! Goazen Mallorcara!". Kalanbreak izan nituen, baina han sendatu zitzaizkidan min guztiak, egunero partidu bat jokatu. 28 partidu hilean, gutxi gorabehera!

- **Mexikora joan zinen orduan?**

Aurretik hona bueltatu nintzen soldadutza egitera, boluntario. Mallorcan egin behar nuen, baina Fermin anaiak esan zidan: "Itxaron apur bat, etorri hadi Habanara!". Kasualitatez, soldadutzan nengoenean Mugarza Nagusiari kontratua eskaini zioten Mexikora joateko eta gonbitea egin zidan, anaiaren lagun

handia baitzen. Floridara ezin nintzen joan, soldadutza egin barik nuelako, beraz, Mexikora joan edo soldadutza egin eta Floridara joan? Mexikora! Hala ere, sinatu behar izan nuen, Mexikotik bueltan, soldadutza egingo nuela.

- **Erabaki ona izan zen?**

Ez dakit, igual hobe soldadutza egin eta Mexiko beharrean beste leku batera joan izan banintz!

- **Ez zenuen esperientzia ona izan Mexikon?**

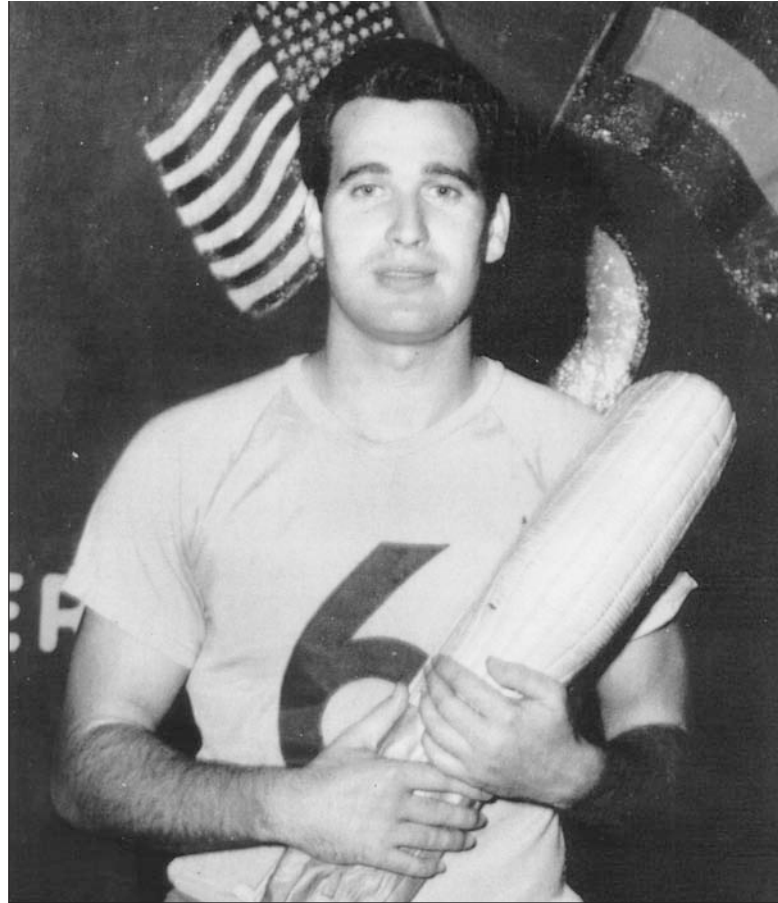
Bai, oso gustura ibili nintzen. 20 urterekin joan nintzen, 1961ean, eta herrialde miresgarria zen hura. Hiriburura joan nintzen eta Ermua eta Mallorcarekin alderatuta... 12 edo 15 milioi pertsona bizi ziren bertan ordurako! Zer zen leku hori! Eta bertan jakin nuen begi urdinak nituela. Gure etxean, amak, Felixek eta Jose Ignaciok ere begi urdinak zituzten, baina bertan ez! Bizitza guztian ez bezala bizi izan nintzen bertan!

- **Zenbat denbora egin zenuen bertan?**

Lau urte. Handik Tijuana joan nintzen urtebete, baina lesionatu egin nintzen, tirakada eman zidan gerrian. Miamira joan nintzen, masajista batengana eta berriro Tijuana. Ordurako kontratua neukan Floridara joateko, Daniara (1965tik 1967ra).

- **Tijuanan ere gustura ibili zinen?**

Ez. Mexiko DFn beste bizi-modu bat zegoen: antzerki dotoreak, zine eleganteak... Erdi mexikarra sentitzen nintzen! Tijuanan, aldiz, ustelkeria handia zegoen: drogak, prostituzioa... Ez zitzaidan gustatu.

- **Salto handia izan zen Estatu Batuetara joatea?**

Bai, oso bizimodu ezberdina zen. Mexikon ederto bizi nintzen eta Floridan norberak dena egin behar: erosketak, janaria prestatu, harrikoa egin, arropa garbitu... dena ikasi behar! Beti gustatu izan zaizkit Estatu Batuak eta gustura egon nintzen, baina Mexiko aparta da!

- **Orlandora joan zinen handik?**

Bai, hiru urte egin nituen bertan, eta gehiago ere egin ahal nituen kontratua baneukalako. Baina aspertu egin nintzen: hiru seme-alabak jaiok ziren, joan eta etorrian ibiltzen nintzen. 34 urterekin bueltatu nintzen, 1975eko otsailean. Azken urte horretan *singleko* txapelduna izan nintzen Orlandon. Aurretik, 1970ean hona etorri eta Seat enpresan lanean hasi nintzen. Ez neu-

kan inora joateko asmorik baina Orlandora joateko aukera izan nuen. Orduan emaztearekin joan nintzen, ezkondu berri. Lau hilabeterako joan ginen, 100 funtzio. Gero haurdun geratu zen eta azken denboraldietan jolastera bakarrik joaten nintzen, eta berriz lanera bueltatu. Seaten hori errespetatzen zidaten.

- **Hemen ere jokatzeko zenuen?**

Bai, Durangon, Gernikan... Baina kanpora joateari utzi nionean, artekari izatea erabaki nuen, aita ere artekari izan zelako Bilbon, eskuko frontoietan, eta Felix anaia ere. 1975ean hasi nintzen artekari eta 2016ra arte ibili naiz, 41 urte egin ditut, azkenak Asegarcen. Eskuz eta palaz ere ibili naiz.

- **Nolakoa da artekari lana?**

Lan berezia da, eramaten jakin behar da.

Drogeteniturrri, 245 zkia.

SISTEMA ELEKTRONIKOEN GARAPENA
DESARROLLO DE SISTEMAS ELECTRONICOS
ELECTRONIC SYSTEM DEVELOPMENT

ZERMIK INGENIERIA S.L. mikrokontrolatzaile bidezko diseinu elektronikoak garatzen espezializatua dagoen ingeniari-tza-entresa da. Horrez gain, LabVIEW-ren bitartez sistema industrialen kontrola eta monitorizazioa bideratzeko gaitasuna ere badu.

www.zermik.com

Usaetxe plaza 6-8, behea
Arrasate-Mondragon (Gipuzkoa)
Telf: 943 23 10 12

- **Jende zintzoa topatu duzu, oro har?**

%95 zintzoa da, %5 gaizkileak. Sasoi batean, zorrak uztea sakratua zen euskaldunentzako. Apenas utzi zizkidaten eta lagatzekotan nire ezagunek uzten zizkidaten. Eskuko frontoian oso zintzoak ziren.

- **Urte hauetan guztietan artekaritza aldatu da?**

Bai, hasieran aukera asko zegoen, diru asko jokatzen zen, Retegi II eta Arroyoren urteetan. Lanegunetan ere frontoiak bete egiten ziren! Eta garai onak ziren: erakuntza, burtsa... Euroa sartu zenean jokatu zen diru gehien, asko igarri zen. Dirua erraz irabazten zen garai ho-

rretan eta jendeak jokatu egiten zuen. Gero behera egin zuen. 2008an, krisia hasi zenean, %40 bajatu ziren apustuak, eta ordutik %10 urtero, %70ra heltzeraino. Lehen diru dezente ordaintzen nion enpresari eta azken urteetan apur bat, atera kontuak! Ez zegoen jokaterik! Orain berriro hasi da zerbait mugitzen.

- **Zer dela-eta?**

Gazteei esker. Olaizolak eta Irujok jende asko ekarri dute eta frontoiak bete egiten dituzte oraindik ere. Baina euren azkenetan daude!

- **Zein izan da ikusi duzun bueltarik handiena, diru aldetik?**

"Lehen go jokalariek ezingo lukete jokatu egungo pilotekin"

Eibarren, Bengoetxea-Olaizola, 9 eta 1 aurretik Olaizola. 1.000 a 40 edo 1.000 a 50, eta azkenean Bengoetxeak irabazi airez. Bestalde, Lau t'erdian ikusi dut diru gehien galtzen, Eugi-Unanue partidu batean. Eugiren alde egin zuen batek eta ezin dizut esan zenbat galdu zuen!

- **Zein frontoitan jokatzen zen diru gehien?**

Sasoi batean, Bergaran. Larunbatetan gizonak trago birekin etortzen ziren. Logroñon ere diru asko jokatzen zen.

- **Asko aldatu da pilota azken urteetan?**

Bai asko, materiala batez ere, eta jokalaria onek ikasi behar izan dute. Buruz burukoan inork ez dio botera ematen, denak airera. Olaizola ere ez zen ona airean, baina ikasi behar izan du. Aspaldiko pilotariak, Azkaratek esaterako, nola jokatuko zuen egungo pilotekin? Ezin jolastu!

- **Zein izan da pilotaririk onena eskuz zure ustez?**

Retegi II. Ogueta zen diferentzia handienak ematen zituena, baina nik ekin nionean beherantz zihoan jada. Eta As-

telena frontoirik onena.

- **Buruz buruko finalerako pronostikorik?**

Irribarriaren alde. Oso gaztea da, baina bi edo hiru urte barru ez dio inork itzal egingo. Zazpigarren koadrora esku biekien ematen dion bakarra da. Bere garaian Goñi Ilak ere ematen zion, baina ez zeukan bururik, ez afiziorik.

- **Eta historiako zestalaririk onena?**

Felix Areitio "El canguro" ermuarra, bera zen atzelaririk onena. Txorigalduena, baina Habanan gehien jokatzen zuena. Aurrean, Orbea.

- **Nola ikusten duzu zesta egun?**

Lehen frontoiak betetzen ziren. Dania Hollywood zen, eta emakumerik aberatsenak joaten ziren partidak ikustera: 5.000 edo 6.000 lagun. Gaur egun, 50 lagun biltzen dira, asko jota. Pala, erremontea eta zesta, hirurak daude lur jota. Eta Eusko Jaurlaritzak dauka erruaren zati bat, ez duelako ezer egin laguntzeko, pilotarekin egin duen bezala.

Asier Ibaibarriaga
eta Dorleta Vidal

Ignacio Alberdi eta Juan Luis Arrarte artekari ermuarrak.
Argazkia: Ignacio Pérez.

AMAIA HARATEGIA

Bertoko Okelak

Probaleku 5
Tfnoa. 943 17 05 84

Ermua

hamburguesería TITANIC

*Pintxo dastaketa
poteoan*

Kantabria 2 • Tlf: 17 67 83

Telf.: 943 17 60 75

banatzaile ofiziala

- Luis Cañas familia	- Pazo Señorans	- Txakoli Akarregi
- Añada Real	- Vicente Gandía	- Milana
- Vllera taldea	- Oriol Rossell	- La Loca Juana
- Gomez Cruzado	- Astobiza txakolina	- nítida

aral@aral97.com - Pol. Ind. Goitondo Galkoa Parcela Pab. 1 - Mallabia

Modas Candé

Candelaria Rueda

Diputación, 12 | 48260 ERMUA Bizkaia
T 665 703 904
modascande@gmail.com